

Oslo, 16. august 2019

Til Rauma kommune

Detaljregulering Romsdalsgondolen – høringsuttalelse

Vi viser til kommunens nettsider der detaljregulering av Romsdalsgondolen er lagt ut til offentlig ettersyn.

Norsk Friluftsliv representerer de 17 største frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen rundt 950.000 medlemskap og rundt 5.000 lokale lag og foreninger. En av hovedoppgavene for Norsk Friluftsliv er å ivareta allemannsretten og det enkle og naturvennlige friluftslivets vilkår i Norge, herunder saker som berører friluftslivets naturgrunnlag.

Bakgrunn

Formålet med planarbeidet er å legge til rette for etablering av pendel-/gondolbane fra Åndalsnes sentrum til Nesaksla. Hovedsiktemålet med den planlagte pendelbanen, er å styrke Rauma og Romsdalen som reisemål og få til øka verdiskapingen og sysselsettingen i reiselivsnæringa.

Planen skal legge til rette for utvikling av en Fjellstasjon på Nesaksla med helårstilbud som omfatter restaurant, leke- og aktivitetsareal (kortere løypenett), samt fjellhotell/hotellhytter for overnatting med tilhørende fjellspa.

Naturverdiene

Rauma kommune forvalter store nasjonale natur- friluftslivsverdier og har som visjon å være «verdens beste kommune for naturglade mennesker». For å oppfylle denne visjonen, må kommunen være seg svært bevisst hvilke verdier de vil vektlegger i sin videre planlegging og utvikling. Rauma har mektig natur og fjell og tilbyr et stort omfang av spektakulære naturopplevelser. Romsdalseggen er en av Norges flotteste og mest tilgjengelige fjellturer (også med kollektivtransport), og det er et ønske om å autorisere denne stien som nasjonal turiststi. Turruta over Romsdalseggen fra Vengesdalen til Nesaksla er registrert med både nasjonal og internasjonal interesse/verdi, og området har svært høy bruk, både av lokalbefolkningen og av tilreisende. Romsdalseggen må derfor ivaretas med dette perspektivet gjennom kommunal planlegging i tråd med nasjonale føringer og forventinger.

Reiselivsorganisasjoner melder at det er den uberørte natur som i særlig grad trekker turister til Norge. Ellers i verden og i Europa finnes en rekke godt tilrettelagte reisemål tilpasset turister som skal nå over mange opplevelser i løpet av så kort tid som mulig. Norge kan ikke konkurrere med disse reisemålene hverken på tilgjengelighet eller pris. Vi må derfor i reiselivssammenheng tilby noe unikt som andre land i Europa ikke kan tilby i like stor grad: ren og uberørt natur.

Dette passer også godt sammen med den norske friluftslivstradisjonen der sporløs ferdsel i diskret tilrettelagte stier og løyper og hvor stillhet, som en viktig del av naturopplevelsen, er sentralt.

Bærekraftig utvikling

I Norge og i verden forøvrig er det en økende bevissthet om at vi mennesker har presset naturens tålegrense over det som er bærekraftig. Stadig kommer alarmerende rapporter om utviklingen i naturens tilstand. Det er anslått at verdens dyrestand er redusert med rundt 50 % de siste 40 årene. Den samlede vekten av insekter er anslått til å minke med 2,5 % i året, dvs. at det vil være svært lite insekter igjen om 100 år. Samtidig går ikke klimagassutslippene raskt nok ned og vi er på rask vei mot en temperaturendring på 3-4 grader, noe som vil få katastrofale følger. I forrige uke (uke 32) kom en ny alarmerende FN-rapport om klimaendringer og menneskets påvirkning av landarealer. Vår stadige bit-for-bit-nedbygging av natur er en vesentlig årsak til klimaendringer som igjen truer eksistensgrunnlaget for våre barn og barnebarn. Mer tilrettelegging for flyreiser og cruisetrafikk påskynder disse klimaendringene.

Nasjonale føringer og forventninger

Romsdalseggen har både nasjonal og internasjonal verdi som friluftslivsområdet og skal derfor ivaretas gjennom kommunal planlegging i tråd med nasjonale føringer. I regjeringens «Handlingsplan for friluftsliv» som ble lagt fram i 2018 står det blant annet: «*Det er viktig for regjeringen at friluftsliv får en bredere plass ved kommunal- og regional planlegging*». I regjeringens «Nasjonale forventninger til regionale og kommunale planlegging 2019-2023» står det at kommunene har fått økt handlingsrom, men også økt ansvar for å sikre nasjonale og vesentlige regionale interesser i planleggingen. De nasjonale forventningene trekker også fram arealendringer som den viktigste påvirkningsfaktor for truet natur i Norge i dag. Det er derfor avgjørende at kommunene vurderer virkninger for naturmangfold ut fra den samlede belastningen. Det står videre i de nasjonale forventningene at kommunene skal identifisere og ta hensyn til viktig naturmangfold,

friluftsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen. I tillegg skal kommunen i sin planlegging vektlegge arbeidet med å redusere klimautslipp.

Norsk Friluftsliv mener at denne planen på ingen måte tar hensyn til disse føringene og forventningene.

Konsekvensutredningen

Det er laget en konsekvensutredning med ulike temaer for prosjektet, blant annet landskap og estetikk og friluftsliv.

Norsk Friluftsliv er svært overrasket over at konsekvensutredningen ikke problematiserer hvilke konsekvenser Fjellstasjonen med stasjonshus, fjellspa, restaurant og hotell/hotellhytter har for naturopplevelsen for de som, enten har gått opp til Nesaksla fra Åndalsnes sentrum, eller gått over Romsdalseggen fra Vengesdalen. Utredningen problematiserer heller ikke i særlig grad den store økningen i trafikken som vil gå i motsatt retning av det som er vanlig i dag over de smaleste partiene på Romsdalseggen. Dette vil opplagt være utfordrende både i forhold til framkommelighet og i forhold til sikkerhet.

Vi kan heller ikke se at konsekvensutredningen tar opp faren for økt terrengslitasje på Nesaksla og området rundt som følge av den økte trafikken en slik gondolbane vil føre til. Dette vil over tid fremtvinge nye tilretteleggingstiltak. Det er heller ikke nevnt noe om dette under avbøtende tiltak.

Vi stiller oss også svært kritisk til konklusjonen i konsekvensutredningen når det gjelder påvirkningen på landskapet. Her planlegges det store tekniske inngrep i et spektakulært naturlandskap uten tekniske inngrep (INON), og så blir konsekvensene vurdert til «noko forringa». Dette blir lite troverdig.

Utbygger prøve å framstille dette som et bærekraftig prosjekt. Men som FN-rapporter viser, er det et sterkt behov for å redusere klimautslippene og arealbruken. Dette prosjektet vil ikke bidra til noen av delene, men i stedet øke både klimaavtrykket og arealbruken, blant annet ved å legge til rette for mer ikke-bærekraftig cruisetrafikk til Åndalsnes. Det er derfor sterkt kritikkverdig at

konsekvensutredningen ikke vurderer hvilke konsekvenser dette prosjektet vil ha for klimagassutslipp og bærekraftig utvikling.

Vi kan vanskelig se at utbyggers beskrivelse av tiltaket som et bærekraftig prosjekt har hold i virkeligheten. Konsekvensutredningens begrensede omtale av tiltakets utfordringer etterlater derfor sterkt inntrykk av at utredningen er et bestillingsverk fra oppdragsgiver med svært lettvinde konklusjoner. Norsk Friluftsliv mener derfor det må lages en ny konsekvensutredning som på en grundig og troverdig måte før en eventuell beslutning tas.

Medvirkning

Norsk Friluftsliv er svært opptatt av deltakelse og medvirkning fra natur- og friluftslivsorganisasjoner i viktige saker som berører viktige natur- og friluftslivinteresser.

Deltakelse og medvirkning er også et viktig demokratisk prinsipp.

I plan- og bygningsloven står det blant annet følgende om medvirkning:

§ 5-1. Medvirkning

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.

§ 5-2. Høring og offentlig ettersyn

Når loven her bestemmer at et planforslag skal sendes på høring, skal forslaget sendes til alle statlige, regionale og kommunale myndigheter og andre offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner, som blir berørt av forslaget, til uttalelse innen en fastsatt frist.

For å utdype hva medvirkning i henhold til pbl er, har Kommunal- og moderniseringsdepartementets utarbeidet en veileder: «*Medvirkning i planlegging. Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven*». I denne veilederen står det blant annet:

- *«Åpenhet i planarbeidet innebærer at alle, enten som direkte berørt eller interessent, skal ha lik tilgang til nødvendig informasjon for å ivareta sine interesser eller komme med sine meninger. Åpenhet er i seg selv en forutsetning for at berørte parter skal ha tillitt til plansystemet.»*
- *«Informasjon om planprosessen og gode former for varsling eller invitasjon til prosessen gir folk flest mulighet til å påvirke planleggingen. Målgruppebasert, tidsriktig og saklig informasjon ved oppstart og underveis er viktig for at berørte og interesserte deltakere skal få en tilstrekkelig mulighet til å være aktiv i planleggingen.»*

Norsk Friluftsliv stiller seg svært kritisk til at denne planen ble sendt på offentlig ettersyn i slutten av juni med høringsfrist 18. august. I denne sommerperioden har lag og foreninger ingen muligheter til å følge opp slike saker. Det samme gjelder også befolkningen generelt. Det å sende

ut viktige høringer i sommerferien svekker medvirkning og etterlater inntrykk av at målet er minst mulig «støy» fra organisasjoner eller folk som ønsker å ivareta interesser som kan være i strid med utbyggers planer. Dette mener vi er sterkt kritikkverdig, og skal ikke skje.

Som følge av dette kan ikke Norsk Friluftsliv se at plan- og bygningslovens føringer for medvirkning er fulgt opp i praksis i denne saken. Vi mener derfor at høringsfristen må utvides vesentlig for å gi flere muligheter til å uttale seg.

Avsluttende bemerkninger

Norsk Friluftsliv er ikke prinsipielt imot gondolbaner. Men denne type tilrettelegging er i strid med andre føringer for tilrettelegging av natur i Norge, og bør derfor gjøres i svært begrenset grad.

Romsdalseggen er allerede et svært viktig og kjent reisemål som gir store friluftslivsopplevelser. Hvis man først skulle hatt en gondolbane i Rauma, ville det vært mer naturlig å tenke seg en plassering et annet sted som ikke svekker et allerede kjent og godt besøkt reisemål.

Turen over Romsdalseggen er under vurdering som «nasjonal turiststi». Dette vil styrke Rauma som destinasjonsmål. Men en gondolbane opp til Nesaksla, vil sannsynligvis sette en stopper for dette ønsket, jf. brev fra Miljødirektoratet til Norsk Tindesenter i mai i år.

I vår tid med omfattende kunnskap om fly- og cruisetrafikkens negative påvirkning av natur og klima, og hvor mye det haster med å sette inn mottiltak, har hver kommune i Norge et stort ansvar for å begrense aktiviteter som øker klimagassutslipp. Rauma kommune må ta et valg om de ønsker å være «verdens beste kommune for naturglade mennesker» eller om den vil satse på masseturisme, som cruiseturisme og liknede, og som vil medføre store klimabelastninger og en ikke-bærekraftig utvikling.


Konklusjon

Romsdalseggen er av nasjonal og internasjonal verdi som natur- og friluftslivsområde, og er allerede innarbeidet som et godt kjent turmål. Norsk Friluftsliv mener en gondolbane i dette området vil svekke den eksisterende turopplevelsen og fremstår først og fremst som et forsøk på å kommersialisere et populært turmål. Tiltaket kan styrke Åndalsnes om cruisedestinasjon, men dette vil være i strid med en bærekraftig utvikling. Rauma er en kommune med mye verdifull

uberørt natur og med et særdeles stort potensial for bærekraftige opplevelser. Vi kan derfor ikke se behovet for en gondolbane til Nesaksla hverken i et friluftslivs-, natur- eller klimaperspektiv, og vil på det sterkeste advare mot å realisere denne planen.

Hvis kommunen likevel skulle ønske å gå videre med denne planen, mener vi det som et minimum må lages en ny konsekvensutredning som tar opp de reelle konsekvensen på en grundig og troverdig måte, at planlegging er i tråd med nasjonale føringer og forventninger og at plan- og bygningslovens krav til deltakelse og medvirkning blir fulgt opp.

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv



Lasse Heimdal
generalsekretær



Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning

Kopi:

- Miljødirektoratet
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Møre og Romsdal fylkeskommune
- FNF Møre og Romsdal
- DNT Romsdal